

folytatni; amely a politikai mozgalom fölé helyezi a gazdasági és a kulturmozgalmat; amely a mozgalom történetileg kialakult tömegszerveit helyébe utópista módon fejből kitalált szerveket tervez; amelynek az az ambíciója, hogy a tudományos és művészi teljesítmények területén arasson győzelmet az osztályellenfélen; amely a gyógyulást a gyermekbetegségekbe való visszaesésben keresi; amely eleve lemond a fasizmussal szemben minden komoly ellentámadásról s így önmagára sűti rá a komolytalanság bélyegét..

Azt legalább nem vethetjük tehát Kassák szemére, hogy elmélete és gyakorlata között ellenmondás volna; ez az elmélet és ez a gyakorlat maradék nélkül összeolvadnak a szociálfasizmus egységében. És ezzel végül Kassáknak az elmélet és a gyakorlat dialektikus egységére irányuló követelése is leleplezi magát annak, ami: dialektikus frázisnak.

De Kassák még most sem adja meg magát. Ujult erőt merit abból, hogy nem áll egyedül, hogy az „újjáalakuló mozgalom” előjelei mind sűrűbben mutatkoznak, hogy életjelt ad már magáról „a kezdeményező új generáció”, az „ujító típus”, melynek módszere „szigorúan tudományos és szigorúan marxista”. Kassák hallja már felcsendülni az új generáció ajkán a jövő dalát, amely őt igazolja. És a színen valóban megjelenik — dr Hort Dezső.

AZ ELSŐ OLASZ HADJÁRAT ABESSZINIÁBAN

(Lapmontázs 1895-1896-ból)

Az a megállapítás, hogy a nagy történelmi események rendszerint megismétlődnek, még pedig úgy, hogy a tragédia újból lejátszódik tragikomédia alakjában, az olaszok abessziniai hadjárataiban is beigazolóódik, — bár fordított sorrendben. Itt a tragikomédiára, az 1895-96-as hadjáratra következik az 1935-ös háború tragédiája. A következő újságkivágások, amiket a párizsi *Lu* című folyóirat válogatott össze, lepergetik az első olasz expedíció eseményeit. 1895-ben indult el Baratieri tábornok Abesszinia meghódítására, gyorsan bevette Aduát, Adigratot, és benszülött csapatok által megerősített ezredei Makalén túl nyomultak előre. Az abesszineket készületlenül érte a támadás s ellentámadásuk ezért valamelyest késlekedett. De 1896 januárjában visszahódították Makalét s az olasz helyőrség maradványai fegyvertelenül vonultak el. Négy hét múlva folyt le a híres aduai csata, melyben az expedíciós sereg az egész háború sorsát eldöntő súlyos vereséget szenvedett.

Háború — békitési kísérlet és ultimátum nélkül

„A legteljesebb nyugalomban éltünk itt, amikor az olaszok Ansaló felé való előnyomulásának híre megérkezett. Az olasz támadás nem lepett meg senkit Baratieri tábornok Bresciában tartott háborús szellemű beszédei után. De az itt tarózkodó európaiak szomorú meglepetéssel állapítják meg, hogy az olaszok még ultimátumot sem intéztek Menelik császárhoz s még csak meg sem kísérelték a békés megegyezést.” (*Le Temps*, 1895 december. *Montan* kiküldött tudósító jelentése Entottó-ból.)

Az abesszinek visszavonulnak

„Baratieri tábornok a parancs értelmében visszavonuló Rasz

Mangakszia hátvédje fölött aratott győzelmét, mely Olaszországban nem maradt hatás nélkül, itt jelentéktelen incidensnek tekintik." (*Le Temps*, Montan Entatto-i jelentése. 1895. dec. 1.)

A négus kitart...

„Jelentik, hogy Ménélik császár, aki különben hajlandó felvenni a tárgyalásokat az olaszokkal, az utolsó katonájáig megvédi országa függetlenségét." (*La Lanterne*. 1896. jan. 1.)

A benszüllött főnökök „csatlakozása”

„Ha az olasz kormányának is olyan felületesek az értesülései Abessziniáról, mint az olasz sajtónak, úgy nem csodálkozunk Baratieri tábornok vakmerő hadjáratán. Az olasz újságok azt irták Etiopiáról, hogy súlyos belső zavarokkal küzd, holott alig akad európai ország, melynek belső békéje biztosabb lenne, mint Abessziniáé... Folyton azt hangoztatták, hogy Tekla Hájmánót, Godzsam királya és rasz Mikael, csak az alkalomra várnak, hogy a négusnak hátatfordítsanak. Nos, Godzsam királya a királyok királyának első hívására jelentkezett és rasz Mikáél sem gondolt olyan kalandra, mely nem csak tartományaiba, hanem életébe is kerülhet." (*Le Temps*, 1896. jan. 23.)

Guksza herceg...

„Guksza herceg, aki kísérőivel együtt eltűnt Neufchâtel-ből, Adigratba érkezett. Levelet küldött apjának, rasz Dárnyinak, amiben az olaszok mellett foglalt állást Ménélik, a Guksza család árulásától félve tárgyalásokba kezdett és Choa s Eritrea között ütköző-állam alakítását javasolja." (*Fanfulla*, Róma, 1896. jan. 21.)

Pénzügyi nehézségek

„Crispi minisztereink és a pénzügyminiszter tegnapi tanácskozásaival kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy az olasz kormány nagy pénzügyi nehézségekkel küzd. A Fanfulla című lap, melyet maga Sonino pénzügyminiszter sugalmaz, a háború fenntartás nélküli hivat az afrikai hadjáratral kapcsolatos óriási kiadásokra figyelmezteti s reámutat arra, hogy a Kamara által megszavazott 20 millió még a folyamatban levő katonai intézkedések végrehajtását sem fedezi." (*Le Temps*. 1896. jan. 26.)

Hiányos hirscholgálat

„Igazamvont, amikor azt irtam, hogy az olasz kormány elképesztően rosszul van informálva és hogy olyan kalandba bocsájtkozott, melynek nem kétséges a kimenetele." (Montan Entotto-i tudósítása, *Le Temps*, 1896, január 23.)

Hatásos cenzura

„Baratieri tábornok kiutasította Eritreából a *Secolo* című lap tudósítóját, aki tulságosan igazmondó leveleket küldött lapjának." (*La Lanterne*. 1896. jan. 21.)

Igazmondás mindenekelőtt

„Rómában általános a felháborodás a hivatalos hadijelentések áttetsző ferdítései miatt." (*La Lanterne*. 1896. jan. 31.)

Római hang a háború ellen

„Az ország végül is kell, hogy kinyissa a szemét és meg kell, hogy értesse a háború párthiveivel, hogy Olaszország gyermekeinek élete többet számít, mint a politikusok és hadiszállítók érdeke." (*Messaggero*, Róma, 1896. jan. 27.)

II. Vilmos európai kötelezettségeire figyelmezteti Olaszországot

„Németország és Ausztria nyomást gyakorolnak Olaszországra a háború befejezése érdekében. Berlin az angol tanácsok tulságosan hű követéséből származó veszélyekre figyelmezteti Umberto királyt. Ang-

lia, azáltal, hogy Északkeletafrikában foglalkoztatja, eltéríti Olaszországot európai nagyhatalmi helyzetéből következő feladatai teljesítésétől." (*Le Temps*. 1896. jan. 21.)

De Róma nem enged

„Olaszország békefeltételei: 1. Tigre tartomány átengedése az olaszoknak. — 2. Az olasz protektorátus elismerése egész Abesszinia felett." (*La Lanterne*. 1896. jan. 28.)

A civilizáció nevében

„Az olaszok a nemzetközi jog megsértését a civilizációra való hivatkozással mentegetik. A civilizáció nevében akarják meghódítani Abessziniát. Azonban a háború kezdete óta és különösen Makalé visszafoglalása alkalmával, az abesszinek az egész világ színe előtt megmutatták, hogy a civilizáció az ő oldalukon van s hogy ebben az esetben nem ők, hanem az emberiséget és a jogot lábbal tipró olaszok viselkedése barbár." (*La Lanterne*. 1896. jan. 27.)

Nevetséges követelés.

„Nevetséges azt követelni, hogy az abesszinek egy olyan protektorátusnak vessék alá magukat, melyre semmi szükségük. Nem tanulhatnak semmit az olaszoktól, — még csak lovagi erényeket sem, melynek példáit maguk mutatták." (*Echo de Paris*. 1896. febr. 2.)

A vadember

„A négus, a vadember, megmutatja a fensőbb fajoknak józan eszes taktikáját s az igaz ügy diadalába vetett hite által, hogy „miben is áll tulajdonképpen a fensőbbség." (Henri Rochefort, *L'Intransigeant*. 1896. március 5.)

Igazságtalanul rágalmazott nemzet

„Az abesszinek olyan nép, állam és civilizáció, amely megérdemli, hogy éljen s meg is tudja védelmezni életét. Ezeket az embereket rabló, fosztogató bandákként kezelni, ahogy azt az olasz jelentések napról-napra teszik éppen annyira képtelenség, mint igazságtalanság. Az olaszok mellett nincs sem a stílus, sem a jog." (*Echo de Paris*. 1896. március 5.)

Civilizált emberek

„Makalé ostroma alkalmával az olaszok betarították a várhoz a környező falvak parasztjait, asszonyait és gyermekeit. Az asszonyok, a szomszomságtól kinezva, éjszakánként tömegesen vetették le magukat a várfalakról. Makalé bevétele után egy abesszin tiszt megkérdezte az olaszokat:

— Miért hagytátok a parasztokat, akik nem harcoltak ellenetek, szomjan pusztulni a várban?

— Titokban akartuk tartani előttem, hogy vízhiányban szenvedünk — hangzott a válasz." (*Le Temps*. 1896. április 4.)

Franciaország az 1. számú közellenség

„A félhivatalos *Tribuna* hevesen támadja az utóbbi évek francia külpolitikáját. Crispi lapja szerint egyedüli politikai célkitűzésünk az olaszok abessziniai működésének ellensúlyozása lenne." (*La Lanterne*, 1896. jan. 29.)

Angolelleses sajtóhadjárat

„Becsaptak bennünket Tuniszban, Zeilában, Egyiptomban, Eritreában. Örvendünk Anglia elszigetelődése fölött s várjuk azt a napot, amikor mostani eljárásáért megbűnhődik." (*Fieramosca*, Róma. 1896. január 26.)

Borúlátó hangulat

„A félsziget minden részéből a félelem s a felháborodás hangja hal-

latszik a kormány ellen, amelynek örült beképzeltsége Olaszországot szégyenletes helyzetbe sodorta." (*La Lanterne*. 1896. március 1.)

Fenség, ne küldje a fiainkat a vágóhídra

„Crispi azt akarta, hogy az államfő személyesen üdvözölje és bátorítsa Nápolyban az Afrikába induló katonákat. Egy anya a királyhoz lépett és ezt mondta: „Fenség, ne küldje fiainkat a vágóhídra.” (*Secoló*, 1896 febr. 2.)

Megverték, de azért elégedett

„Olaszország csak azon töri a fejét, hogy hogyan csaphatná be Európát. Makalé elesett. Bármely más nemzetet mély gyászbá borított volna egy ilyen vereség híre. De nem Olaszországot. Ott kivilágítanak, zászlókat tűznek ki, úgy, mint az az ember, aki csattanó pofont kapott s kijelenti, hogy semmit sem érzett.” (*La Lanterne*. 1896. jan. 27.)

Mentsétek meg Olaszországot államférfiától

„Az olasz államférfiak megmagyarázhatatlanul rövidlátók! és macskák voltak. Elfelejték, hogy ha meg is szabad mindent kockáztatni a hatalom megtartása érdekében, ennek a kísérletnek meg kell ott állnia, ahol az általa megkövetelt áldozatok magát a hazát veszélyeztetik.” (*Le Journal*, 1896. március 4.) *Anégus nagy szolgálatot tett Olaszországnak*

„Az egyetemes düh és megvetés kitörése megijesztette Crispi. Társaival együtt lemondott. Menelik örök hálára kötelezte Olaszországot.” (*L'Intransigeant*. 1896. március 6.)

Gladstone figyelmeztet

„Gladstone azt is hiszi, hogy a kalandor-politika folytatása veszélybe sodorhatja Olaszország alkotmányos egységét.” (*Daily Chronicle*. 1896. március 7.)

Megvalósíthatatlan utópiák

„Abesszínia meghódítása, az eritreai nagy gyarmatbirodalom megalapítása, mindaz, a mivel négy-öt éven keresztül az olasz kormány, illetve Crispi híusága önmagának tetszelgett, ma már elismerten a megvalósíthatatlan utópiák közé tartozik.” (*Le Figaro*. 1896. márc. 10.)

Epilógus

„A parlament megnyitásakor Crispi, a lemondott miniszterelnök egy hátsó kapun ment be a képviselőházba, hogy az ellenséges tüntetéseknek elejét vegye.” (*La Lanterne*. 1896. márc. 7.)

Mire használják a titkos alapokat

„De Rudini az új belügyminiszter teljesen üresen találta a titkos alap pénztárát. Még azt is megállapította, hogy 50 ezer lirát már a következő hónap terhére vettek fel — a rendőrügynökök egyenruhájára. Azt mondják, hogy Crispi ezen a címen három hónapra előre megfizette a zsoldjában álló újságokat, azzal a feltétellel, hogy tovább is politikáját védelmezze.” (*Messaggero*, Róma, 1896. márc. 16.)

Halotti beszéd egy „diktátor” felett

„Crispi az olasz anyák átkát viszi magával. Nagyzási mániája olyan pénzügyi nehézségekbe sodorta Olaszországot, amikből csak nehezen fog kilábolni. Tegnap még diktátor volt. Kényére-kedvére rendelkezett az ország hadserege, pénzügyei felett. Feloszlatta a parlamentet, megsértette az alkotmány... s ma...”

Hiába igyekezzenek az újságok az aduai vereség teljes felelősségét Baratieri nyakába varrni. Mindenki megkapja részét a pörből! Crispi is elítélve kerül ki.” (*Le Journal*. 1896. márc. 11.) *Szent-Ilona*

„Róma, márc. 11. Jelentik, hogy Crispi visszavonul a politikai életről s Nápolyban telepedik le.” (*Le Temps*. 1896. március 12.)